

Όταν μιλούμε, κάνουμε μικρές ή μεγαλύτερες παύσεις ανάμεσα στις λέξεις ή σε ομάδες από λέξεις, σε προτάσεις ή περιόδους. Οι παύσεις αυτές γίνονται ανάλογα με το νόημα ή για να πάρουμε αναπνοή. Συχνά πάλι χρωματίζουμε τη φωνή μας, για να ρωτήσουμε ή να εκφράσουμε τη χαρά, την απορία, την αδιαφορία, την έντονη κατάφαση, το θαυμασμό και γενικά κάθε λογής συναισθήματα που μας διακατέχουν.

Όταν γράφουμε όμως και πρέπει να αποδώσουμε γραπτά την ομιλία μας, δεν είναι εύκολο να παρουσιάσουμε την ποικιλία του χρωματισμού της φωνής μας, όπως συμβαίνει με τον προφορικό λόγο. Για να μπορέσουμε λοιπόν να ζωντανέψουμε, όσο είναι δυνατό, ένα γραπτό κείμενο και να το καταλάβουμε καλύτερα, χρησιμοποιούμε μερικά σημάδια, τα σημεία στίξης, που μας βοηθούν να σταματούμε, όπου χρειάζεται, και να χρωματίζουμε τη φωνή μας σύμφωνα με το νόημα.

Τα συχνότερα σημεία της στίξης είναι η τελεία (.), η άνω τελεία (˙), το κόμμα (,), το ερωτηματικό (;) και το θαυμαστικό (!).

Υπάρχουν και μερικά άλλα σημεία, που τα μεταχειριζόμαστε σπανιότερα. Αυτά είναι η διπλή τελεία (:), η παρένθεση () και οι αγκύλες ([]), τα αποσιωπητικά (...), η παύλα (-) και η διπλή παύλα (- -), τα εισαγωγικά (« »).

Πρέπει να τονίσουμε ότι ο αρχαίος Έλληνας δε χώριζε πάντοτε τις λέξεις με κενά διαστήματα, όπως φαίνεται από τις διάφορες επιγραφές που σώζονται. Η συνήθεια των κενών ανάμεσα στις λέξεις γενικεύτηκε μόλις το 13ο αιώνα μ. Χ. και χρειάστηκε πολύς καιρός για να σημειωθούν οι τελείες και τα άλλα σημεία στίξης, αν και μερικά σημάδια είχαν ήδη χρησιμοποιηθεί από τους Αλεξανδρινούς γραμματικούς.

- Μ. Τριανταφυλλίδης, Νεοελληνική Γραμματική (της δημοτικής), ΟΕΣΒ, Αθήνα, 1941.
- Νεοελληνική Γλώσσα για το γυμνάσιο, τ.Γ', ΟΕΔΒ, Αθήνα, 2002.

1. Στο κείμενο που ακολουθεί λείπουν όλα τα σημεία στίξης εκτός από τις τελείες. Να τα προσθέσετε.

Γιατί η μηλιά δεν έγινε μηλέα

Στο διήγημα του Βιζυηνού που έχει τον τίτλο Γιατί η μηλιά δεν έγινε μηλέα ένας αρχαιοπληκτος δάσκαλος προσπαθεί να πείσει το μαθητή του ότι το δέντρο που βρίσκεται στην αυλή του σπιτιού του δε λέγεται μηλιά όπως του έχουν μάθει οι γονείς του αλλά μηλέα. Ο Βιζυηνός βρίσκει ότι η λέξη το σημαίνουν είναι κάτι ξένο προς το πράγμα που υποδηλώνει το σημααινόμενο όταν δεν προέρχεται από μια ζωντανή γλώσσα. Ο αρχαιολάτρης δάσκαλος χωρίς να το καταλαβαίνει όταν προσπαθεί να πείσει τα παιδιά να αρνηθούν τη μητρική τους γλώσσα προσπαθεί ουσιαστικά να τα αποκόψει από τις ρίζες τους και από την ιστορία τους. Η αλληγορία είναι φανερή οι λογιότατοι και οι απτικιστές προσκολλημένοι στα αρχαία πρότυπα δεν μπόρεσαν να αισθανθούν το μεγαλείο της νεότερης παράδοσης και ιστορίας και της λαϊκής γλώσσας. Επίσης δε γνώρισαν ποτέ την αληθινή φύση των πραγμάτων αφού αυτό δεν μπορεί να συμβεί μέσω μιας συμβατικής γλώσσας. Είδαν στους αρχαίους συγγραφείς τον τύπο και όχι την ουσία είδαν αποκλειστικά τρόπους σύνταξης και γραμματικούς τύπους.

Έτσι όταν χρειάστηκε η πατρίδα τη βοήθειά τους λίγοι μόνο συνέβαλαν στον αγώνα για απομάκρυνση των Τούρκων κατακτητών ενώ αντίθετα οι άνθρωποι του λαού στήριξαν στο σύνολό τους την επανάσταση.

Μήγαρις έχω άλλο στο νου μου πάρεξ ελευθερία και γλώσσα αναρωτιέται ο Σολωμός στο Διάλογο. Ελευθερία και γλώσσα. Πώς να βιώσει το πάθος για ελευθερία κάποιος που έχει φυλακίσει όλες του τις ιδέες και τις σκέψεις σε μια γλώσσα νεκρή απορρίπτοντας ταυτόχρονα τη μητρική γλώσσα Το δράμα των απτικιστών και των καθαρολόγων είναι ότι ήταν τόσο στενά προσπλωμένοι και αφοσιωμένοι στα αρχαία κείμενα ώστε δεν έβλεπαν την καθημερινή αναγέννηση της Ελλάδας και την αναβίωση στις μέρες τους του πνεύματος του ανθρωπισμού και της ιδέας της ελευθερίας τα οποία πρώτοι οι αρχαίοι Έλληνες είχαν διδάξει. Υπάρχουν βέβαια και φωτεινές εξαιρέσεις.

Ο Βιζυηνός καταλήγει συνειδητοποιώντας ότι προσπαθώντας οι δάσκαλοι να πείσουν τους μαθητές τους να διαγράψουν τη μητρική γλώσσα από τη μνήμη τους και να την αντικαταστήσουν με την καθαρεύουσα δημιουργούσαν μια αναστάτωση στον εσωτερικό κόσμο των παιδιών με αποτέλεσμα αυτά να μη διδάσκονται τη φύση των πραγμάτων αλλά ξερές λέξεις και ονομασίες. Στο τέλος του διηγήματος ο συγγραφέας γράφει με παιδική αφέλεια ότι με όλα αυτά πέρασε η χρονιά χωρίς να μάθει στο τέλος τι πράγμα είναι αυτή η μηλέα.

2. Να βάλετε τα σημεία στίξης στα παρακάτω αποσπάσματα κειμένων:

Δεν άργησα ωστόσο ν' ανακαλύψω και τη λογοτεχνία ένας παντοπώλης του χωριού διέθετε μια πλούσια βιβλιοθήκη από ληστρικά κυρίως μυθιστορήματα λαϊκές φυλλάδες και φυσικά τη δακρύβρεχτη Ωραία του Πέραν και την Γκόλφω μαζευόμαστε στην αποσπερίδα βεγγέρα και διάβαζα σε μία σύναξη από καμιά εικοσαριά γυναίκες οι άντρες ήταν στο καφενείο κατά το πλείστον αναλφάβητες

Μαρίνα Λαμπράκη-Πλάκα

Ακόμα και σήμερα δεν είμαστε σίγουροι τι ακριβώς είναι το χιούμορ ένστικτο απαραίτητο για την επιβίωση αίσθημα ανωτερότητας ζευγάρωμα αταίριαστων ανακουφιστική αποδέσμευση συναισθηματική αμφιθυμία αν όμως ο κατάλογος των ορισμών του χιούμορ είναι μακροσκελής ο κατάλογος των θετικών λειτουργιών οι οποίες του αποδίδονται είναι όπως θα δούμε ακόμα μακροσκελέστερος η αίσθηση του χιούμορ και η απόλαυση του κωμικού έχει συνδεθεί με την ανάπτυξη της ευφυΐας την αυτονομία τη σωστή κοινωνικοποίηση την αναστολή της επιθετικότητας τη δημιουργικότητα τη συναισθηματική ωριμότητα ακόμα και την προστασία κατά του πολιτικού ολοκληρωτισμού

Ευγ. Τριβιζάς

Ένα παιδί από γενετής εύστροφο έχει ασφαλώς τη δυνατότητα ακόμα κι αν εμείς δεν ασχοληθούμε μαζί του να καλλιεργήσει το πνεύμα του ολομόναχο τι κόπος όμως αλλά αν το αφήσουμε στην τύχη του υπάρχει επίσης η πιθανότητα και δε νομίζω πως είναι ισχνή να χάσει ή μάλλον να κατακωνιάσει όλον αυτόν τον πλούτο που διαθέτει μέσα στο μικρό του εγκέφαλο τι αδικοχαμένες ευκαιρίες γιατί όχι τι έγκλημα το σκέφτομαι και με πιάνει φρίκη

Αμ. Μεγαπάνου

Αλλά κατά τη γνώμη μου οι δύο σημαντικότερες λειτουργίες που καταξιώνουν το χιούμορ και ιδιαίτερα του παράλογου είναι α η αισιοδοξία και η πίστη στο αδύνατο που προσφέρουν και β η δημιουργικότητα που ενθαρρύνουν

Ευγ. Τριβιζάς

Ο 19ος αιώνας αναγνωρίζει το παιδί και τον νέο ως προσωπικότητα που πρέπει να διαπλασθεί και να συγχρωτιστεί με τον κόσμο χωρίς να ενοχλείται και χωρίς να ενοχλεί δεν είναι τυχαίο ότι αρχόντισσες Comtesse de Ségur ή καταξιωμένοι και συνεπώς αποδεκτοί συγγραφείς Ντίκενς απευθύνονται στα παιδιά και τους νέους το ίδιο ισχύει και στην Ελλάδα Π. Δέλτα Ζ. Παπαντωνίου για παράδειγμα

Φ.Α. Δρακονταειδής

Ο Χαρούιν Ταζιέφ ο μεγαλύτερος σύγχρονος ηφαιστειολόγος σε μια τελευταία του τηλεοπτική συνέντευξη όταν τον ρώτησαν τι τον έκανε να γυρίζει στα βουνά και να καταλήξει να εξερευνά και να μελετά τα ηφαιστεια αποκρίθηκε τα βιβλία που διάβαζα όταν ήμουν μικρός κι ιδιαίτερα αυτά του Ιουλίου Βέρν.

Β. Αγγελοπούλου

3. Ποιες από τις δευτερεύουσες προτάσεις που υπάρχουν στους παρακάτω στίχους πρέπει να χωρίσουμε με κόμμα;

Βγάλε το όνομά μου από το δώρο
αν γίνει βάρος
μα φύλαξε το τραγούδι μου.

Αν και κρατάει στην αγκαλιά του τη νύφη–γη
ο ουρανός βρίσκεται παντοτινά σε τεράστια απόσταση.

Η συκοφαντία σου ενάντια στον μεγάλο είναι ασέβεια
και βλάφτει εσένα·
ενάντια στον μικρό είναι αγένεια
γιατί βλάφτει το θύμα.

Αλαφρώνω από το βάρος
σα γελώ με τον εαυτό μου.

Οι αδύνατοι μπορεί να γίνουν φοβεροί
γιατί μανιασμένα προσπαθούν να φανούν δυνατοί.

Αποκτούμε ελευθερία όταν έχουμε ακριβοπληρώσει
το δικαίωμά μας να ζήσουμε.

Ο κόσμος γνωρίζει ότι οι λίγοι
είναι περισσότεροι απ' τους πολλούς.

Μην αφήσεις την αγάπη μου να σου γίνει βάρος, φίλε μου,
γνώριζε ότι αντάλλαγμα δε θέλει.

Ο σοφός ξέρει πώς να διδάξει,
ο άμυαλος πώς να χτυπήσει.

Το λούλουδο που 'ναι σκλαβωμένο στο στεφάνι του βασιλιά
χαμογελάει πικρά όταν το λούλουδο του κάμπου το φθονεί.

Υπάρχουν εκείνοι που γυρεύουν τη σοφία και εκείνοι που
γυρεύουν τον πλούτο·
εγώ γυρεύω τη δική σου συντροφιά για να μπορώ να
τραγουδάω.

Τα πεθαμένα φύλλα όταν χάνονται σκόρπια στο χώμα
παίρνουν μέρος στη ζωή του δάσους.

Ο νους ζητάει παντοτινά τις λέξεις του
στους ήχους και στη σιωπή του
όπως ο ουρανός στη σκοτεινιά και στο φως του.

4. Να βάλετε κόμμα όπου είναι απαραίτητο.

1. Ο Ηράκλειτος ο Σωκράτης ο Πλάτων ο Αριστοτέλης υπήρξαν οι μεγαλύτεροι φιλόσοφοι του αρχαίου κόσμου.
2. (Κι ήταν) καράβια κομματιασμένα βαρκούλες μισοσπασμένες σκοινιά κατάρτια φιγούρες πανιά εικονίσματα παδέλες πιάτα λιβανιστήρια πυξίδες χρυσόξυλα.

A. Καρκαβίτσας

3. Ακούω κούφια τα τουφέκια
ακούω σμίξιμο σπαθιών
ακούω ξύλα ακούω πελέκια
ακούω τρίξιμο δοντιών.

Δ. Σολωμός

4. Το νερό κλωθογυρίζει μέσα στα νησιά δέρνεται στενάζει απάνω στα χάλαρα φεύγει στη νοτιά με γοργά πηδήματα.

A. Καρκαβίτσας

5. – Κώστα μόλις τελειώσεις τη δουλειά σου σε παρακαλώ να μου επιστρέψεις τα εργαλεία.
– Φυσικά θα σου τα επιστρέψω αμέσως.
6. Σας ρώτησα κύριοι αν ενημερωθήκατε για τις ενέργειες των αντιπάλων μας κι εσείς δεν απαντήσατε.
7. Η γενιά του Καρυωτάκη σε αντίθεση με τη γενιά του Παλαμά που παρακολουθεί τους αγώνες του έθνους δεν κεντρίζεται από παρόμοια ιδανικά.
8. Η Αφροδίτη η θεά της ομορφιάς αναδύθηκε από τα κύματα της θάλασσας.
9. Όποιος θέλει να μιλήσει είπε ο δάσκαλος να σηκώσει το χέρι του.
10. Ο ήλιος είχε βασιλέψει όταν έγινε το κακό και το σκοτάδι απλωνόταν παντού.
11. Δεν ήθελε να μιλά για την ατυχία του ούτε επέτρεπε σε κανέναν να του τη θυμίζει.
12. Τους άκουσε με προσοχή και επειδή ήταν άνθρωπος των γρήγορων λύσεων πήρε τη γενναία απόφαση.
13. Στα βουνά έλιωναν τα χιόνια και τα ποτάμια πλημμύριζαν τους κάμπους.
14. Πολλές φορές σκέφτηκα αν ήταν σωστό αυτό που έκανα.
15. Αυτά έτσι τα βρήκαμε και δεν μπορείς εσύ να μας τα αλλάξεις.

5. Στις φράσεις που ακολουθούν να βάλεις τα κατάλληλα σημεία στίξης (όπου χρειάζεται να χρησιμοποιήσεις κεφαλαία γράμματα).

1. Ο Διονύσιος Σολωμός ο εθνικός μας ποιητής είπε το έθνος πρέπει να μάθει να θεωρεί εθνικό ό,τι είναι αληθινό.
2. Μια νύχτα είδα ένα όνειρο ήμουν σκυμμένος πάνω σ' ένα σωρό χαρτιά κι έγγραφα έγγραφα έγγραφα.
3. Ο Οιδίπους Τύραννος είναι μια συγκλονιστική τραγωδία που μας άφησε ο πέμπτος αιώνας π.Χ. είναι η τραγωδία των τραγωδιών κανόνα την ονόμασε αυτή την τραγωδία ο Αριστοτέλης στην ποιητική του.
4. Δεν πρέπει πολλοί και άσχετοι να ανακατεύονται χωρίς πρόγραμμα σε μία δουλειά η δουλειά δεν προχωρεί θυμηθείτε και την παροιμία που λέει όπου λαλούν πολλά κοκόρια αργεί να ξημερώσει.
5. Ο πατέρας μου μύρο το κύμα που τον ετύλιξε δεν είχε σκοπό να με κάνει ναυτικό.
6. Ο πατέρας μου σκεπτόταν πάντοτε ό,τι του έλεγες αρνήθηκε να μου κάνει το χατήρι.
7. Έσφαλα ήμαρτον Δεσπότη μου απολογήθηκε τρέμοντας ο παπ' Αντριάς χαμένος εξουθενωμένος ήμαρτον δεν το ματακάνω αγράμματος άνθρωπος είμαι ξύλο απελέκτο είμαι σχώρεσέ με Δεσπότη μου σχώρεσέ με άρχοντά μου.
8. Κρίμα δεν το περίμενα από σένα.
9. Ορίστε ποιος φώναξε πάλι.
10. Γνωρίζεις ψυχή μου αυτόν τον ήχο
η καμπάνα σε ρωτάει για πού ξεκίνησες
η καμπάνα σε ρωτάει πώς λησμόνησες τον
Κύριον Ημών.

6. Να βάλετε τα κατάλληλα σημεία στίξης εκεί όπου υπάρχουν αγκύλες.

1. [] Ο καθένας στο είδος του [] λέει ένας λαϊκός λόγος [] είναι κοινός τόπος ότι οι παροιμιακές εκφράσεις αποκρυσταλλώνουν τη σοφία του λαού [] με τα σημερινά δεδομένα αυτή η γνωμική έκφραση θα ήταν σωστότερη [] αν είχε διατυπωθεί έτσι [] καθένας στο είδος του και για την ανθρωπότητα []
2. Η εργασία είναι ένας από τους τρεις συντελεστές της παραγωγής [] γη [] εργασία [] κεφάλαιο [] και μάλιστα ο σημαντικότερος [] γιατί χρησιμοποιεί τους δύο άλλους []
3. Ο πολιτισμός δεν ταυτίζεται με τα κονδύλια του αντίστοιχου υπουργείου ούτε με τις διακηρύξεις [] είτε να πραγματοποιηθούν [] των δημοτικών αρχόντων []
4. Είναι δύσκολο να σταθούμε απέναντι στους άλλους ψυχροί και ουδέτεροι παρατηρητές και κριτές [] τους προσεγγίζουμε από τη δική μας οπτική γωνία []
5. [] Κανένας αληθινά σπουδαίος άνθρωπος [] λέγει ο Ρενάν [] δεν πιστεύει κατά βάθος ότι είναι σπουδαίος [] από τη στιγμή που θα το πιστέψει [] θα πάψει να είναι σπουδαίος []
6. Δεν είναι μόνο ο άνθρωπος που έχει δικαιώματα [] δικαιώματα έχουν και άλλα [] όντα [] πολιτικά [] οι Αρχές [] ή νομικά [] τα σωματεία π.χ. []

7. Στο κείμενο που ακολουθεί ο τυπογράφος δεν έβαλε κόμματα. Να τα βάλετε.

Επιλέξτε ηλεκτρονικά τα αναγνώσματα των διακοπών σας

Πολλοί υποστηρίζουν ότι το βιβλίο αποτελεί έναν πιστό σύντροφο και καλή παρέα. Στις καλοκαιρινές διακοπές που υπάρχει μεγαλύτερη ευχέρεια χρόνου πραγματικά γίνεται αναπόσπαστο «αξεσουάρ» του εξοπλισμού μας. Πριν φύγετε με το πλοίο της γραμμής κάντε μια βόλτα στο Διαδίκτυο και τις σελίδες κάποιων ελληνικών εκδοτικών οίκων και μετατρέψτε τη βαλίτσα σας σε κινητή βιβλιοθήκη.

Ξεκινώντας από γενικές πληροφορίες μπορείτε να βρείτε πολλά στοιχεία για τις βιβλιοθήκες της χώρας μας που έχουν δημιουργήσει τη δική τους ιστοσελίδα στο Διαδίκτυο καθώς και να μάθετε για τις νέες εκδόσεις όλων των ελληνικών εκδοτικών οίκων. Υπάρχει ακόμη και οτιδήποτε νεότερο συμβαίνει στο χώρο του βιβλίου από εκδηλώσεις μέχρι και βραβεία. Μπορείτε να μάθετε ποιο κρατούν στα χέρια τους τα ντάνια των εκδοτικών οίκων και να γνωρίσετε τον περιοδικό τύπο που ασχολείται με το θέμα αυτό. Αν απευθυνθείτε στη σελίδα κάποιου βιβλιοπωλείου εκτός από τις παραγγελίες που μπορείτε να κάνετε έχετε τη δυνατότητα να αναζητήσετε τους τίτλους που σας ενδιαφέρουν με βάση τη θεματολογία τους και να διαβάσετε μια μικρή παρουσίασή τους.

Αν πάλι επιλέξετε να ανοίξετε τη σελίδα ενός συγκεκριμένου εκδοτικού οίκου και περιμένετε να δείτε μόνο τα βιβλία που κυκλοφορούν τότε είστε μάλλον γελασμένοι. Οι εκδόσεις που υπάρχουν

αυτήν τη στιγμή στην αγορά είναι μόνο η αρχή αφού μπορείτε να ενημερωθείτε για κάθε νέο βιβλίο που θα βγει στις προθήκες των βιβλιοπωλείων ακόμα και για αυτά που δεν έχουν πάρει την τελική τους μορφή. Με άλλα λόγια μπορείτε να διαβάσετε πρώτοι αποσπάσματα βιβλίων που βρίσκονται ακόμα υπό έκδοση. Η αναζήτηση μπορεί να γίνει με βάση τη θεματολογία ενώ τα στοιχεία που θα παρουσιαστούν στην οθόνη σας περιλαμβάνουν το εξώφυλλο τις διαστάσεις τον αριθμό των σελίδων και την τιμή καθώς επίσης και την περίληψή του. Και για όσους ενδιαφέρονται να ξέρουν τις προτιμήσεις του ελληνικού αναγνωστικού κοινού υπάρχουν λίστες με τους δημοφιλέστερους και εμπορικότερους τίτλους του μήνα.

Εκτός από βιβλία μπορείτε να γνωρίσετε και τους ίδιους τους δημιουργούς τους από κάποια σύντομα βιογραφικά σημειώματα αλλά και να επικοινωνήσετε μαζί τους με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Μια ακόμη σημαντική υπηρεσία που σας προσφέρουν οι σελίδες αυτές είναι οι παραγγελίες βιβλίων και CD-ROM που μπορείτε να κάνετε ενώ αν είστε τυχεροί μπορείτε να επωφεληθείτε και από κάποιες προσφορές. Τέλος βρίσκετε πληροφορίες για τους ίδιους τους εκδοτικούς οίκους καθώς και για τις δραστηριότητες και τις εκδηλώσεις που διοργανώνουν.

(από εφημερίδα)

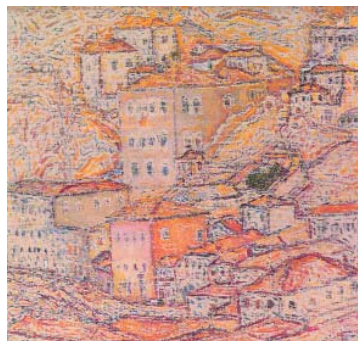

8. Οι αναφορικές προτάσεις μπορεί να είναι:

- α) **προσθετικές**, που δεν αποτελούν απαραίτητο συμπλήρωμα στον όρο που προσδιορίζουν και χωρίζονται με κόμμα.
- β) **προσδιοριστικές**, που είναι απαραίτητο συμπλήρωμα του όρου στον οποίο αναφέρονται και δε χωρίζονται με κόμμα.

Στις περιόδους που ακολουθούν να χωρίσετε με κόμμα τις προσθετικές αναφορικές προτάσεις.

1. Η τεχνική είναι από τη φύση της μια λυτρωτική δύναμη που έδωσε μύρια δώρα στον άνθρωπο.
2. Δε δικαιολογούνται οι φόβοι των απαισιόδοξων που προβλέπουν δυσώανο το μέλλον της ανθρωπότητας. Αν ο άνθρωπος θελήσει να τιθασεύσει την τεχνική, η ίδια μπορεί να συμβάλει αποτελεσματικά στο να παραμερίσει τις καταστροφές και τους κινδύνους που κλείνει μέσα της.
3. Η τυποποίηση της εργασίας που απαιτεί τη συνεχή κατατριβή του ανθρώπου μ' ένα μόνο τμήμα του έργου τού στερεί τη χαρά της προσωπικής δημιουργίας.
4. Η μαζική παραγωγή και οι εντατικές καλλιέργειες γέμισαν τον κόσμο με αγαθά που φτάνουν σε κάθε τόπο και προσφέρονται σε κάθε άνθρωπο.
5. Οι γνώσεις και τα τεχνικά μέσα που κατέχει ο άνθρωπος σήμερα υπάρχει κίνδυνος να χρησιμοποιηθούν για την αυτοκαταστροφή του. Η ανάπτυξη της πολεμικής τεχνικής που αμιλλάται την ανάπτυξη της ειρηνικής βιομηχανίας, καθώς προκαλεί την απερίσκεπτη υπεροψία του ανθρώπου, μας δημιουργεί την αγωνία αν τελικά ο τεχνικός πολιτισμός θα αποτελέσει ευλογία ή κατάρα για το ανθρώπινο γένος.
6. Αυτό που αλλάζει δεν είναι η τεχνική, είναι ο άνθρωπος και η χρησιμοποίηση της τεχνικής που διαθέτει. Δεν είναι ο τροχός του κεραμίστα που μετράει, είναι το βάζο που θα βγει από την κίνησή του· δεν είναι ο ηλεκτρονικός αργαλειός αλλά η ποιότητα του υφάσματος.
7. Ο άνθρωπος άρχισε να κατασκευάζει πρώτα εργαλεία που προεκτείνουν τη δύναμή του, κατόπιν μηχανές που μετατρέπουν τη μια ενέργεια σε άλλη και τελικά μηχανές που σαν χέρια αυτόματα εκτελούν το έργο του τεχνίτη.
8. Αν ο τροχός του αμαξιού ήταν ένα «δώρημα τέλειο», γιατί ο τροχός που κινεί τώρα τα πάντα, από το αυτοκίνητο ως το εργοστάσιο, δεν είναι επίσης ένας πολύτιμος αρωγός σε πολύ επίπονες προσπάθειες;

Σπύρος Παπαλουκάς (1892-1957). Σπίτια στου Κυπριάδη, 1938. Λάδι σε μουσαμά (65εκ. X 80εκ.).